

ІНСТИТУЦІЙНА ПІДТРИМКА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Модернізація системи освіти є необхідною умовою для формування інноваційної економіки, що є основою динамічного економічного зростання та соціального розвитку суспільства. Конкуренція різних систем освіти стала ключовим глобальним трендом, що потребує постійного оновлення технологій, прискореного освоєння інновацій, швидкої адаптації до запитів і вимог сучасності. Водночас можливість отримання якісної освіти продовжує залишатися однією з найбільш важливих життєвих цінностей громадян, вирішальним чинником соціальної справедливості та політичної стабільності.

Підвищення рівня та якості освіти на усіх рівнях і забезпечення можливості навчатися та підвищувати кваліфікацію відноситься до пріоритетних напрямів формування конкурентоспроможного людського капіталу в розвинених країнах світу. На жаль, українська освіта не є загальнонаціональним пріоритетом у формуванні культурного та економічного середовища країни. Її розвиток впродовж розбудови державної політики відбувається під впливом низки негативних внутрішніх політичних, економічних, культурних і освітянських чинників:

- політична нестабільність, часті зміни владних команд, невизначеність орієнтирів щодо ідеологічної консолідації суспільства;
- деструктивні соціальні ефекти освіти (корупція, політизація управління, нерівність розвитку регіонів і як наслідок нерівність в отриманні якісної освіти), соціальна диференціація і стратифікація суспільства;
- відсутність моніторингу якості проведення реформ, низький рівень участі громадськості у реформуванні освіти, управлінні нею, оцінюванні якості;
- тривала економічна та демографічна криза; криза сім'ї як соціального інституту, що зумовила дефіцит відповідального батьківства, конфлікт між поколінням дорослих і дітей, молоді;
- суперечливий вплив масової інформації і розповсюдження інтернет-комунікацій на індивіда;
- невідповідність між кількісними і якісними показниками професійно-технічної і вищої освіти із потребами економіки та ринку праці;

– невідповідність педагогічних, науково-педагогічних працівників і управлінських кадрів до вчасного і адекватного реагування на інновації; низький соціальний і матеріальний статус педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Необхідність взаємодії держави і суспільства є незаперечною, а в основі цієї взаємодії має бути соціальна відповідальність. Саме вона має забезпечити соціальну стабільність у суспільстві, запобігати конфлікту інтересів, одержанню зиску всіма зацікавленими сторонами, створювати базу для подальшого економічного і соціального розвитку.

Основними причинами низької ефективності освітніх закладів в Україні є незначна кількість інноваційних досліджень і, відповідно, низький внесок до світового банку знань, слабка інтеграція в міжнародні освітньо-наукові мережі, низький рівень мобільності викладачів і студентів, слабкість зв'язків з бізнесом і впливу на формування національної еліти, а також стимулювання гарного економічного і політичного управління.

Окрему групу, відповідно до досліджень розробників Національної стратегії розвитку освіти в Україні, становлять інституційні фактори, які гальмують розвиток освітньої галузі: невідповідність освітніх послуг вимогам суспільства, запитам особистості та ринку праці; недоступність якісної освіти для певних соціальних груп населення; недосконалість змісту освіти; неефективність управління закладами та системою освіти.

Негативний характер впливу визначених факторів свідчить про те, що в Україні відповідальність уряду за якість освіти як суспільного блага є недостатньою. Як свідчить досвід розвинених країн, виконання державою її інституційних функцій передбачає: збільшення інвестицій у вищу освіту; запровадження і посилення відповідних систем забезпечення якості із залученням усіх стейкхолдерів.

Інституційна підтримка формування соціально відповідальної освіти є одним із дієвих заходів нівелювання негативного впливу визначених вище факторів. Саме завдяки їй освіта спрямовує суспільство до створення сучасних глобальних знань і випереджаючих сьогодення ідей, освітянські заклади збільшують свою міждисциплінарну спрямованість і просувають критичне мислення і активну громадянську позицію, сприяють формуванню соціально відповідального суспільства, яке прагне до створення миру, захисту прав людини і цінностей демократії.